INFRASTRUKTURA I EKOLOGIA TERENÓW WIEJSKICH
INFRASTRUCTURE AND ECOLOGY OF RURAL AREAS

Nr 1/2011, POLSKA AKADEMIA NAUK, Oddział w Krakowie, s. 113–123
Komisja Technicznej Infrastruktury Wsi

Leszek Stanek

STREFY OCHRONNE, KONTROLOWANE I OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA W OPRACOWANIACH PLANISTYCZNYCH GMIN

THE PROTECTION, CONTROLED AND LIMITED USE ZONES IN PLANNING STUDIES OF MUNICIPALITIES

Streszczenie

Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zawierają zróżnicowane i niewystarczająco sprecyzowane pojęcia określające obszary, które ze względu na zagrożenia lub możliwe uciążliwości, powinny podlegać odmiennym sposobom zagospodarowania oraz zabudowy. Gminne opracowania planistyczne, nawiązując do obowiązujących przepisów prawnych, określały je jako strefy: ochronne, kontrolowane lub ograniczonego użytkowania. Również obecnie ustawodawca nie precyzuje pojęcia stref ochronnych, choć na podstawie rozdziałów 3 oraz 4 ustawy Prawo ochrony środowiska, wiele z nich określa jako obszary ograniczonego użytkowania lub strefy przemysłowe. Zdarza się, że unikając problemów związanych z dylematami nazewnictwa stref ochronnych, jeśli jest to możliwe, urbaniści wydzielają je jako oddzielne tereny funkcjonalne.

Słowa kluczowe: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, strefa ochronna, strefa ograniczonego użytkowania, strefa kontrolowana, strefa przemysłowa, obszar ograniczonego użytkowania

Summary

Studies of conditions and directions of land management of municipalities and local land management plans include diverse and insufficiently defined concept of defining the areas that because of possible danger or nuisance, shall be subject to different ways of planning and development. The municipal development

planning, referring to the existing legislation, provided for them as zones: protection, controlled or limited use. Also actually the legislature does not specify the term of protection, although on the basis of Chapters 3 and 4 of the Environmental Protection Act, many of them referred to as the limited use areas or industrial zones. It happens that avoiding the problems associated with naming dilemmas of protection, if possible, planners allocate them as separate functional areas.

***Key words**: Study of conditions and directions of land management, local land management plans, theprotection zone, the zone of limited use, controlled zone, industrial zone, an area of limited use*

WPROWADZENIE

Art. 7 ust. 1 ustawy (o samorządzie gminnym, 2001) zalicza do zadań własnych gminy sprawy związane z ładem przestrzennym, gospodarką nieruchomościami, ochroną środowiska i przyrody oraz gospodarką wodną. Jej art. 18 ust. 2 pkt 5 nadaje samorządowi wyłączność i autonomię odnośnie uchwalania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Studium) oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP).

Sposób realizacji zadań własnych ograniczają jedynie obowiązujące przepisy prawne wśród których najistotniejszą rolę dla kształtowania ładu odgrywa ustawa (o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, 2003). Określa ona w art. art. 3 – 37 metody oraz uwarunkowania realizacji Studium i MPZP, poszerzając dodatkowo kompetencje gminy o uprawnienia odnośnie lokalizacji inwestycji celu publicznego i ustalania warunków zabudowy w odniesieniu do innych inwestycji, pozwalając organom samorządowym suwerennie kontrolować procesy kształtowania przestrzeni.

Sporządzanie Studium, MPZP, oraz wydawanie stosownych decyzji administracyjnych dopuszczających warunki zabudowy i lokalizacje inwestycji, wiąże się z ograniczeniami, narzuconymi przez przepisy prawne a także zasady współżycia społecznego. Takimi ograniczeniami są strefy ochronne, w niektórych przypadkach określane przez ustawodawcę odmiennymi pojęciami.

RODZAJE STREF OCHRONNYCH

Strefę ochronną zdefiniowano dość ogólnie w art. 2 pkt 6 ustawy (o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych, 2005). Przyjęto w niej, że strefy ochronne to części obszaru uzdrowiska albo obszaru ochrony uzdrowiskowej określone w statucie uzdrowiska, wydzielone w celu ochrony czynników leczniczych i naturalnych surowców leczniczych, walorów środowiska oraz urządzeń uzdrowiskowych.

Nie określono więc cech parametrycznych części uzdrowiska , które mogą lub nie powinny być objęte strefą. Podobnie rzecz ma się z nie sprecyzowanym obszarem ochrony uzdrowiskowej lub jego części. Art. 2 pkt 6 ustawy teren ten określa jako spełniający warunki art. 34 ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 5, któremu został nadany status obszaru ochrony uzdrowiskowej. Ostatni z przywołanych artykułów precyzuje, że status uzdrowiska może być nadany obszarowi, który spełnia łącznie warunki:

– posiada złoża naturalnych surowców leczniczych o potwierdzonych właściwościach leczniczych na zasadach określonych w ustawie,

– posiada klimat o właściwościach leczniczych potwierdzonych na zasadach określonych w ustawie,

– spełnia określone w przepisach o ochronie środowiska wymagania w stosunku do środowiska,

– posiada infrastrukturę techniczną w zakresie gospodarki wodno - ściekowej, energetycznej, w zakresie transportu zbiorowego, a także prowadzi gospodarkę odpadami.

Mocą art. 41 ust. 2 pkt 1 ostateczne określenie stref ochronnych uzdrowiska pozostawia ustawodawca radzie gminy, uchwalającej statut lub obszar ochrony uzdrowiska. Powołuje się przy tym na art. 38 ust. 1 ustawy (o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych, 2005). Ostatni z wymienionych artykułów wydziela trzy rodzaje stref ochronnych, które są oznaczone literami A, B i C. Określają one zaostrzone wymagania parametryczne oraz cechy sposobów zagospodarowania i zabudowy obszarów gmin, którym Rada Ministrów w drodze rozporządzenia nadaje status uzdrowiska albo obszaru ochrony uzdrowiskowej.

Na uwagę zasługuje fakt, że wymagania dotyczące prawidłowego ustanowienia zasięgu i ograniczeń funkcjonalnych stref ochronnych uzdrowiska są technicznie złożone, a we wzmiankowanym wyżej art. 38 użyto sformułowań oraz pojęć z zakresu planowania przestrzennego. Mimo to w tym przypadku ustawodawca nie uznał za stosowne powierzyć kompetentnych działań zawodowym urbanistom.

Pojęcie strefa ochronna obecne jest w wielu aktach prawnych. Dla planistów przestrzennych szczególne znaczenie będą miały dwa niżej wymienione rozporządzenia Ministra Infrastruktury:

– rozporządzenie [w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, 2004] w § 6 ust. określa wymogi dotyczące ustaleń części tekstowej projektu Studium. Odniesienie do wyartykułowania stref ochronnych mają w nim punkty: 2, 3 i 4. W § 7 pkt 1 podpunkty c, d określone są wymogi graficznego oznaczenia obiektów i obszarów chronionych na rysunku projektu Studium. Z profesjonalnego punktu widzenia należało by przez analogię dołączyć również granice terenów zamkniętych, wyartykułowane w § 7 pkt 1 ppkt b. Mimo tego, że określone w art. 2 ust. 9,

art. 4 ust. 2, 2a, 2b, 2c, 2d, art. 10 ust. 1 i 1a, art. 26 ust. 3 ustawy z 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne - Dz. U. z 2005 r. nr 240, poz. 2027, ze zmianami uregulowania nie mówią nic o ich strefowaniu.

– rozporządzenie [w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, 2003] w § 4 ust. określa wymogi dotyczące standardów przy zapisywaniu ustaleń MPZP. Odniesienie do wyznaczenia stref ochronnych mają punkty: 2, 3, 4 oraz 7. Bezpośrednio o zawartości rysunku mówią w § 7 punkty 5 i 6, że projekt planu miejscowego powinien zawierać:

- granice terenów zamkniętych oraz granice ich stref ochronnych,
- granice i oznaczenia obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych w tym terenów górniczych, a także narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych

W odmienny sposób ustanawiane są strefy i obszary ochronne na podstawie ustawy [Prawo wodne, 2005]. W rozdziale 2, art. 51- 61 ustawodawca daje zestaw nakazów, zakazów lub ograniczeń wykonywania prawa własności oraz użytkowania zasobów nieruchomości, obowiązujących w strefach ochrony bezpośredniej i pośredniej. Ze względu na ochronę zasobów, mogą być ustanawiane:

– strefy ochronne ujęć wody,

– obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych.

Strefę ochronną ustanawia drogą aktu prawa miejscowego dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody. Niezależnie od tego strefy ochronne urządzeń pomiarowych służb państwowych ustanawiane są decyzją starosty mocą art. 107 ust. 3–8.

Planista przestrzenny postrzega fakt wydzielenia wszelkich stref jako wymóg zapewnienia w ich granicach zasad i działań chroniących przewidywane funkcje lub atrybuty. O sposobie zdefiniowania tychże w tekście oraz na rysunku opracowań planistycznych decyduje Główny Projektant Studium lub MPZP. Znamiennym jest, że ustawodawca wprowadza w wielu aktach prawnych o randze ustawy i rozporządzenia różnego rodzaju strefy w tym ochronne, nie precyzując ich pojęć. Z drugiej strony nie określa kompetencji specjalistów, którzy profesjonalnie je ustanowią, oraz mogą ponosić odpowiedzialność za ich ewentualne niewłaściwe sformułowanie. Teoretycznie zadania te powinni wykonywać urbaniści. Ale całokształt wprowadzanych przepisów spłyca problemy profesjonalności i odpowiedzialności w procesie projektowania. Wyraża się to pomijaniem w ustawach i rozporządzeniach jasno zdefiniowanych reguł kompetencji zawodowych, praw autorskich oraz zaniżaniem profesjonalnych wymogów stawianych urbanistom - projektantom. Wydaje się że deprofesjonalizacja, która obejmuje nie tylko planistów przestrzennych, ale także np. specjalistów z zakresu ochrony środowiska jest polityką błędną. Autor artykułu jest przekonany, że wiele tragedii związanych z powodziami i osuwiskami można było

uniknąć, powierzając decydującą rolę w procesach sporządzania Studiów i MPZP profesjonalistom. Niestety wiodącą rolę powierzono w nim wójtom, burmistrzom i prezydentom miast, zgodnie z art. 9 ust. 2 i art. 15 ust. 1, a rangę tą wzmacniają jeszcze: art. 7, art. 8 ust. 4, art. 11, art. 12 ust. 2, art. 14 ust. 4, 5, art. 17, art. 25 ust. 1, art. 32 ust. 1, 2, art. 51 ust. 1, art. 57 ust. 2, 4, art. 58, art. 59, art. 60, art. 62 ustawy [o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, 2003].

W. w. ustawa definiuje w art. 2 ust. 11 teren zamknięty, choć nigdzie nie precyzuje pojęć stref i stref ochronnych. Mimo to nakazuje ich określenie w MPZP dla:

– wyłącznych stref ekonomicznych - art. 4 ust 1a,

– stref ochronnych terenów zamkniętych - art. 4 ust. 3,

– stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów pod budowę urządzeń szkodzących środowisku - art. 15 ust. 3 pkt 3a,

– granice terenów zamkniętych, i ich stref ochronnych - art. 15 ust. 3 pkt 7,

– stref ochronnych ujęć wody, obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych i obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi - art. 87,

– oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, dla:

– obszarów i stref ochronnych pomników zagłady z ograniczeniami prowadzenia działalności gospodarczej - art. 10 ust. 2 pkt 13,

– granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych - art. 10 ust. 2 pkt 15,

– stref ochronnych urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW - art. 10 ust. 2a.

W analogicznym do strefy sensie należy też przyjąć sformułowane w art. 11 pkt 6 ppkt e - pasy techniczne i ochronne wybrzeża oraz morskich portów oraz przystani.

Specyficznymi rodzajami obszarów o ograniczonych sposobach zagospodarowania i zabudowy, które wprowadzają Studia oraz MPZP są strefy ochrony zabytków. W zależności od formy zabezpieczenia i funkcji obiektów lub ich kompleksów ustanawiane są następujące strefy:

A – ścisłej ochrony konserwatorskiej, określone dla obszarów szczególnie wartościowych, o zachowanej historycznej strukturze przestrzennej, z największymi restrykcjami architektonicznymi,

B – zabezpieczającej obszary o dobrze zachowanych głównych elementach historycznej struktury przestrzennej, celem utrzymania elementów zabytkowych układu urbanistycznego i jego obiektów,

E – ochrony ekspozycji zabytków,

K – zabezpieczającej obszary o istotnych walorach krajobrazowych, bądź walory naturalnego otoczenia kulturowego, integralnie związanego z zespołami zabytkowymi,

W - ścisłej ochrony stanowiska archeologicznego, często wykluczającej działalność inwestycyjną,

OW - obserwacji archeologicznej, na których planowane inwestycje powinny zostać uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Nie wymieniając bezpośrednio nazw stref, ustawodawca niewątpliwie miał na uwadze potrzebę ich wyodrębnienia również na innych obszarach objętych Studiami i MPZP. Nie można bowiem ani w Studium ani w MPZP prawidłowo określić zasad ochrony: środowiska i jego zasobów, przyrody, krajobrazu, dziedzictwa kulturowego, zabytków, wyodrębnionych terenów dla scaleń i podziału nieruchomości, obszarów: złóż kopalin, wymagających przekształceń, rekultywacji oraz rehabilitacji, obciążonych szkodliwym wpływem infrastruktury technicznej w tym komunikacyjnej, narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwisk ziemi, czy innych obszarów problemowych.

Konieczność uznania i zdefiniowania stref, w tym ochronnych, wynika jednak przede wszystkim z wymogu ich uwzględnienia na obszarach projektowanych Studiów i MPZP zgodnie z ustaleniami obowiązujących przepisów prawnych. Ustanawiają je bowiem oprócz już wymienionych m. in. ustawy:

- Prawo ochrony środowiska,
- Prawo budowlane,
- Prawo geologiczne i górnicze – art. 42 ust. 1,
- o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw,
- o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- o ochronie przyrody
- o lasach,
- o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko - strefy przemysłowe, art.144 pkt 22.

W kilku innych ustawach użyto terminu strefy ochronne nie określając ich, z nawiązaniem do przepisów odrębnych lub do stanu istniejącego.

Obowiązują też rozporządzenia bezpośrednio lub pośrednio wprowadzające strefy ochronne, np.:

- w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,
- w sprawie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących autostrad płatnych – art. 126 ust. 3 – strefa oddziaływania autostrady,
- w sprawie określenia sposobu oznakowania Pomników Zagłady i ich stref ochronnych, a także wzorów znaków wskazujących te granice,
- w sprawie sposobu wyznaczania obszaru granic aglomeracji,

– w sprawie sposobu uwzględniania w zagospodarowaniu przestrzennym potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa,

– w sprawie klasyfikacji lotnisk i rejestru lotnisk cywilnych.

W celu wyłączenia spod upraw rolnych i przeprowadzenia rekultywacji gruntów zanieczyszczonych metalami ciężkimi, zgodnie z poprzednio obowiązującą ustawą o ochronie i kształtowaniu środowiska, strefy ochronne tworzono wokół uciążliwych zakładów przemysłowych. Niektóre z nich, czasami w mniejszym zakresie obowiązują do dzisiaj.

Przykładem mogą służyć strefy wokół hut miedzi (HM) w Legnicy i Głogowie. Obszar strefy ochronnej dla HM Legnica, zatwierdzonej w 1989 r. wynosił 1128 ha, a dla HM Głogów z 1990 r. - 2840 ha. Uzgodniony sposób zagospodarowania stref polegał na wykupieniu gospodarstw i gruntów, zasadzeniem trawą oraz zalesieniu większości przejętych obszarów, a następnie prowadzeniu na nich ukierunkowanej gospodarki rolnej i prac pielęgnacyjnych. W konsekwencji znaczne obszary stref wokół obu hut, jak również niektóre tereny poza ich obrębem, zastały zakwalifikowane jako lasy.

– W sierpniu 2000 r. Minister Środowiska zatwierdził Uproszczony Plan Urządzenia Lasu dla obszaru 414,67 ha gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa, położonych w rejonie HM Legnica.

– W czerwcu 2002 r. Wojewoda Dolnośląski zatwierdził Uproszczony Plan Urządzenia Lasu dla 212,22 ha gruntów nie stanowiących własność Skarbu Państwa, położonych w rejonie HM Legnica.

– W maju 2005 r. Wojewoda Dolnośląski zatwierdził Uproszczony Plan Urządzenia Lasu na obszarze 911,65 ha strefy ochronnej HM Głogów.

– W 1991 r. Wojewoda Legnicki ustanowił decyzją strefę ochronną dla składowiska Żelazny Most. Obejmuje ona obszar 1127 ha o zasięgu 500 do 1500 m od podstawy konstrukcji zapory.

Dzięki ograniczeniu emisji przez obie huty możliwe było zmniejszenie obszaru ich stref ochronnych:

– dla HM Legnica w 1996 r. o 40% do powierzchni 631,5 ha,

– dla HM Głogów w 2001 r. o 6 % do 2660 ha.

Strefy ochronne wprowadzają inne akty prawne niższego rzędu, regulujące odmienne sposoby zabudowy i zagospodarowania terenów na wydzielonych, mniejszych obszarach.

Rozporządzenie [w sprawie ustanowienia strefy ochronnej zwierząt łownych w otulinie Roztoczańskiego Parku Narodowego, 2010] tworzy strefę ochronny zwierząt o łącznej powierzchni 2118,98 ha, zlokalizowaną na terenie 4 gmin: Adamów, Krasnobród, Zamość, Zwierzyniec, która objęła fragmenty gruntów w głębokich enklawach, bezpośrednio przyległych do granic parku.

Pojęcie stref ochronnych służy wydzieleniu złoża z głównych wyrobisk obszarów górniczych. Np. dla KGHM Polska Miedź SA. wyrobiska Polkowice

II i Sieroszowice I wydzielono od zasobowych pól wybierkowych pasami caliz-ny - filarami oporowymi, tworząc strefy ochronne.

Strefy ochronne towarzyszą pomnikom historii. Np. na podstawie decyzji Ministra Kultury i Sztuki z dnia 21.12.1968 r., wpisowi do rejestru zabytków Kanału Augustowskiemu towarzyszy strefa krajobrazu wzdłuż tej drogi wodnej, ustalona na 300 metrów od jego brzegów.

OBECNE DEFINIOWANIE I STOSOWANIE STREF OCHRONNYCH

W praktyce planowania przestrzennego pojęcia stref ochronnych są importowane z wielu aktów prawnych, lecz żaden z nich nie określa definitywnie oraz wyczerpująco, czym one są.

Wiedza o zakresach pojęciowych szerokiego wachlarza przepisów o nich jest ważna nie tylko dla urbanistów. Są przedmiotem analiz i ustaleń: prawników, rzeczoznawców majątkowych, architektów, polityków, działaczy samorządowych. Mogą oni stykać się w praktyce z różnymi rodzajami stref, z których każda wymaga indywidualnego podejścia i stosowania innych przepisów.

Strefy ochronne mogą zostać ustanowione wokół różnych obiektów oraz obszarów, o ile możliwość jej ustanowienia dopuszcza obowiązujące prawo. Zasadniczo służą ograniczeniu form i sposobów zabudowy oraz zagospodarowania obszarów przyległych do jakiegoś ważnego obiektu lub terenu, potrzebnych do prawidłowego ich funkcjonowania.

Najczęściej przyczyna powstawania stref ochronnych wiąże się z ochroną środowiska, w tym ujęć wód, przyrody, zabytków kultury. Strefy tworzone są przy obiektach uciążliwych: zakładach przemysłowych, kopalniach, składowiskach odpadów, lotniskach. Niektóre związane są z terenami zamkniętymi. Różnorodność oraz znacząca rola praktyczna stref ochronnych nie ma właściwego odzwierciedlenia w przepisach, choć niewątpliwie powinny zostać poddane ujednoliceniu, unifikacji i standardyzacji. Treści ustaw oraz rozporządzeń nie definiują zwykle ich pojęcia. Często pomimo znaczenia oraz długiej tradycji praktycznego zastosowania, w niektórych przepisach ustawodawca je pomija. Zwłaszcza odnośnie ochrony zabytków. Strefy te były poprzednio, np. w (Miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Wrocławia, 1988) oraz nadal są stosowane w obowiązujących opracowaniach urbanistycznych, takich jak:

– Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Wrocławia (2010, rys. 11),

– Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla południowo - zachodniego fragmentu ulicy Pawła Włodkowica we Wrocławiu (2010, § 8).

Stan prawny dotyczący stref ochronnych ulegał na przestrzeni lat wielu zmianom.

M. in. w ustawie (o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw, 2001) w art. 25 ust. 1 i 2 zamieszczono regulację, że ustanowione na podstawie dotychczasowych przepisów strefy ochronne źródeł oraz ujęć wody stają się strefami ochronnymi ujęć wody w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 24 października 1974 r. - Prawo wodne. Art. 27 tej ustawy określał, że do czasu wygaśnięcia decyzji o ustanowieniu stref ochronnych, wydanych na podstawie ustawy z 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska, do stref tych stosuje się przepisy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, dotyczące obszarów ograniczonego użytkowania.

Przepisy dotyczące stref ochronnych zmieniały się również później. Obecnie Prawo ochrony środowiska poświęca im niewiele uwagi, mimo, że są one wymieniane w aktach nowo uchwalonych.

Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest wieloznaczność pojęcia. Strefa ma w powszechnym zrozumieniu chronić obiekt lub obszar. Pozostaje jednak pytanie, czy jest ono właściwym dla np. zapewnienia istnienia i eksploatacji linii elektroenergetycznej średniego lub wysokiego napięcia. Oczywiście sieci infrastruktury technicznej należy zabezpieczać przed skutkami niektórych działań, np. przed ich zerwaniem przez pojazdy mechaniczne w pasach dróg czy skrzyżowaniami z innymi mediami. Tak naprawdę jednak linia elektroenergetyczna bardziej zagraża otoczeniu, w tym zdrowiu oraz życiu ludzi. Zatem z logicznego punktu widzenia strefa chroniona ma w tym przypadku odwrócone, dwoiste znaczenie. Prawdopodobnie aby uniknąć tego typu dwuznaczności, ustawodawca zastąpił w niektórych aktach prawnych pojęcia stref ochronnych innymi:

– strefą ograniczonego użytkowania – wyznaczającą w obecnie obowiązujących MPZP niektóre obszary sąsiadujące z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi średniego i wysokiego napięcia,

– strefą kontrolowaną, ustanawianą wzdłuż obiektów gazociągów średniego i wysokiego ciśnienia mocą § 9 ust. 3–8 rozporządzenia (w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe, 2001, s. 5),

– obszarem ograniczonego użytkowania – wyznaczanym poza terenami zakładów i innych obiektów, na których nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska, na podstawie rozdziału 3, art. 135 oraz 136 ustawy (Prawo ochrony środowiska, 2008, s. 36–38),

– strefą przemysłową – ustanawianą na obszarach określonych w MPZP jako tereny przeznaczone do działalności produkcyjnej, składowania oraz magazynowania, na podstawie rozdziału 4, art. 136a – 136d ustawy (Prawo ochrony środowiska, 2008, s. 38 – 39).

PODSUMOWANIE

Obecnie ustawodawca wskazuje na podstawie rozdziałów 3 i 4 Prawa ochrony środowiska na tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania oraz stref przemysłowych. Ustanawia jednak jednocześnie nowe rodzaje stref ochronnych w innych aktach prawnych i nie rozstrzyga, w jaki sposób traktować poprzednio wprowadzone. W sprecyzowaniu określeń strefy przemysłowej oraz obszaru ograniczonego użytkowania zauważyć można też niepotrzebne niespójności Zarówno jedno jak i drugie pojęcie pozwala objąć tereny różnego typu obiektów i przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą. Może się więc zdarzyć, że podobny zakres przeznaczeń określą różne strefy.

Prawdopodobnie lepszym rozwiązaniem było nie różnicowanie pojęć, zachowanie tradycyjnych nazw stref ochronnych oraz ich sprecyzowanie i usystematyzowanie. Również przez hierarchiczne uzupełnienie nazw, dodając stosowne wyrazy określające cel ustanowienia. Np. strefa ochrony zabytków - A, strefa ochrony ujęć wód podziemnych – wewnętrzna, strefa ochrony linii elektroenergetycznej 110 kV – zbliżona, strefa ochrony drogi krajowej – I.

Zdarza się, że Główni Projektanci – urbaniści aby uniknąć problemów związanych z dylematami nazewnictwa stref ochronnych, jeśli jest to możliwe wydzielają je jako oddzielne tereny funkcjonalne. Takich sposobów użył m. i. autor artykułu. W przyjętym uchwałą nr L/1755/02 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 4 lipca 2002 r. miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszaru ograniczonego od południa granicą administracyjną miasta, od zachodu ul. gen. Stefana Grota-Roweckiego, linią wyznaczoną przez tylną granicę działek przy ul. Oboźnej, Hufcowej, Zawiszy Czarnego, Klasztornej, Pawiej, od północy ul. Terenową, od wschodu linią równoległą do ul. Pawiej, częścią ul. Asfaltowej oraz linią równoległą do ul. Smardzowskiej w obrębie Wojszyce we Wrocławiu - część A, wydzielając tereny TE3 wzdłuż linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV, przeznaczone pod zieleń niską.

W § 22 [miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru w rejonie ul. Janowskiej obrębu Pracze Odrzańskie we Wrocławiu, 2000] wydzielono tereny 1WP i 2WP, przeznaczone pod wały przeciwpowodziowe wraz z otuliną. W § 20 tejże uchwały odseparowano również tereny: 1LP, 2LP i 3LP - planowanych lasów ochronnych, § 18 - 1ZI, 2ZI i 3ZI - zieleni izolacyjnej oraz § 21 WS - chronionych wód starorzecza jako użytku ekologicznego.

BIBLIOGRAFIA

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, tekst jednolity - Dz. U. z 2008 r. nr 25 poz. 150 ze zmianami, 151 ss.

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, Dz. U. z 2005 r. nr 239, poz. 2019 ze zmianami, 92 ss.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, tj. Dz. U. z 2001 r. nr 142 poz. 1591 ze zmianami, 30 ss.

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Dz. U. z 2003 r., nr 80, poz. 717 ze zmianami, 33 ss.

Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych, Dz. U. z 2005 r. nr 167 poz. 1399 ze zmian., 21 ss.

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz. U. 2001 r. nr 100 poz.1085 ze zmianami, 35 ss.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, Dz. U. z 2004 r. nr 118 poz. 1233, 12 ss.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, Dz. U. 2003r. nr 164 poz.1587, 15 ss.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 kwietnia 2010 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej zwierząt łownych w otulinie Roztoczańskiego Parku Narodowego, Dz. U. z 2010 r. nr 77 poz. 511.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe, Dz. U. z 2001 r. nr 97 poz. 1055, 20 ss.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Wrocławia, tekst jednolity ze zmianą przyjętą uchwałą Rady Miejskiej Wrocławia nr L/1467/10 z dnia 20.05.2010 roku.

Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta Wrocławia przyjęty uchwałą nr XXI/104/88 Miejskiej Rady Narodowej we Wrocławiu dnia 10 czerwca 1988 roku, opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Wrocławskiego z dnia 30 czerwca 1988 roku, nr 11, poz.165.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla południowo - zachodniego fragmentu ulicy Pawła Włodkowica we Wrocławiu, przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Wrocławia nr LIII/1520/10 z dnia 8 lipca 2010 r., opublikowany w Dz. Urzęd. Woj. Dolnośląskiego z 2010 r. nr 143, poz. 2222.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w rejonie ul. Janowskiej obrębu Pracze Odrzańskie we Wrocławiu, przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Wrocławia nr XXI/671/00 z dnia 18 maja 2000 r., opublikowany w Dzienniku Urzędowym Woj. Dolnośląskiego z 2001r. nr 1, poz. 7.

Leszek Stanek, e-mail:
leszek.stanek@up.wroc.pl
Katedra Gospodarki Przestrzennej,
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
ul. Grunwaldzka 53, 50-357 Wrocław

Recenzent: *Prof.dr hab. Krzysztof Gawroński*